

Kansakoulu kirkonkylällä

Viime kuluneen joulukuun 16 pv. oli seurakunnassamme kuntakokous, jossa oli kysymys monesta seurakuntaa koskevasta tärkeästä asiasta, vaan ennen kaikkea ottivat muutamat talonisännät innokkaan kysymyksen kansakoulun paremmalle kannalle panemisesta tavalla tahi toisella. Erityiseen huomioon ovat otettavat tästä 3 talon isäntää, nimittäin J.Räihä, E.Petäjaniemi ja E.Paananen. Nämä miehet selvästi ja elävästi esityksellään osottivat kuinka syvästi he käsittivät kansakoulun tärkeän tarkoituksen.

Seurakunnassamme on koulu jo ollut 4 vuotta, vaan se on niin paljon edistynyt, että vielä ei ole sillä varsinaisia huoneita, ei opetusvälikappaleita, eikä muita. Tämän seikan parantamiseksi nostivat kyseiset miehet kysymyksen uusien huoneiden rakentamiseksi kansakoululla.

Erityisesti Juho Räihän ihmisrakas esitys, hän lupasi omilla rahoillaan ostaa maan koulun alle, ja rakentaa siihen koulurakennuksen kuudella huoneella niillä ehdoin, että seurakunnan ripillä käyvät ihmiset maksaisivat 50 penniä kukin ja talolliset toimittaisivat hirret rakennuspaikalle. Hän lupasi itse kärsiä vahingon, jonka tietysti olisi saanut puuhastaan. Tarpeellista apua hänelle olisi tehnyt E. Petäjaniemi. Miehiä oli kokouksessa kosolta. Tuskin ennätti Räihä lausua esityksensä kuin jo suuri miesjoukko hirmuisella huudolla vastusti hänen jaloja, heidän hyväksensä ja heidän lastensa kuolemattomaksi perinnöksi ilmaistuja mietteitä. Erittäin kummallista ja hirmuisen julkeata oli mielestäni kun ensimmäisenä vastustajana oli koulun johtokunnan jäsenenä oleva mies. Tämä, ollen päämiehenä, löi heti alas Räihän esityksen ja soimasi häntä pilkkasanoilla siitä kun muka rupesi kouluasioista huolta pitämään ja niistä uusia esityksiä antamaan, vaikka ei ole mikään koulun johtokunnan jäsenkään. Näin täytyi sillä kertaa Räihän vaieta esityksestään. Alakuloisena meni hän sen jälkeen kotiinsa.

Tulipa samassa kokouksessa esiin vielä toinenkin seikka, kunnassa oli puuhattu kansakoulun laatimista täydelliselle kannalle. Silloisessa kokouksessa oli E.Paananen antanut 5 tynn. alan maata kansakoululle 100 mk:sta, mutta sen jälkeen olivat seurakuntalaiset rakentaneet vastoin Paanasen suostumusta huoneet, ei koulua, vaan pappilaa varten. Huoneet ovat siellä pian valmiit ja olisivat jo syksyllä sulan maan aikaa tulleet asuttavaksi, vaan siitä pelosta, että koulu tulisi sinne rakennettavaksi, jättivät koulun vastustajaiset sen sen verran kesken, ettei niissä voi asua. Koulun puolustajat esittivät, voisiko koulu muuttaa sinne edes siihen asti kun varsinaisen papin saavat. Kovia vastuksia ilmaantui siihenkin. Erittäin huomattava on vastustajain seassa Jokelan isäntä, jonka talossa koulu oli jo ollut neljä vuotta. Hän nousi ensimmäiseksi vastustamaan muuttamista uusiin huoneisiin. Tästä voiva lukijat huomata mimmoisten miesten huoneissa kansakoulun täytyy kitua vielä maassamme.

En kuitenkaan luule, että muualla näin ahtaaseen kansakoulua ja sen suosijoita pistetäkään kuin Konginkankaalla. Töin tuskin lupasivat miehet sitten koulun muuttamisen uuten paikkaan ja lupasivat rakentaa huoneet tarpeelliseen kuntoon.

Siihen vaikutti varmaan suuresti E. Paananen, joka oli maan koululle myynyt, lausui tiukasti vastustajille, että jos eivät koulua niihin huoneisiin salli, saavat viedä, niin viekööt huoneensa mihin tahtovat.- Näin kovat ovat täällä taistelut kansakouluasioista, näin hirmuinen vallan pimeys on voittanut. Näin toteutuu vielä puustavillisesti tämä; " Walkeus tuli maailmaan, mutta ihmiset rakastivat enemmän pimeyttä kuin walkeutta.

-rwn-

20.01.1872 [Keski-Suomi nro. 3 sivu 3](#)

Konginkankaalta....

Nämä miehet selmästi ja elämästi esityksellään osottimat, kninsa symäoti he täsittämät **kansakoulu** törkeän tarfotuffeiu ecu?...

alan maata **kansakoululle** 190 markasta, ja tälle maatie piti sitte seijoroa '**kansakoulu** rakennettaman....

IX Eric Rautiainen, talollinen, Uusi-Räihän isäntä 1850-1864, s. 11.6.1791 Viitasaari Kalaniemi Räihä, k. 3.5.1864 Viitasaari Kalaniemi Uusi-Räihä.

1. Puoliso: 27.6.1819 **Sophia Liimatainen**, *Taulusta 42, 43*, s. 14.12.1795 Viitasaari Kautia, k. 15.5.1836 Viitasaari Kalan. Uusi-Räihä.

lapset;

Johan talollinen, Uusi-Räihän isäntä 1866-, s. 10.4.1826 Viitasaari Kalaniemi Uusi-Räihä, k. 6.1.1917

Konginkangas Kalaniemi Uusi-Räihä. Syntymäpäivinä mainittu 10.4 ja 18.5.1826. Puoliso: 28.12.1866 Viitasaari **Anna Leena Honkonen**, s. 14.2.1846 Saarijärvi Pyyrinlahti Hannula, k. 28.12.1920